

Cultuuropdracht: “Cultuur voor iedereen 2021 – 2024”

Inhoud

VOORWOORD.....	3
INLEIDING.....	4
WAAROM CULTUUR IN DE GEMEENTE TWENTERAND?	4
KERNBOODSCHAP	4
1. VERBINDINGSOPDRACHT : netwerkend samenwerken.....	4
2. SOCIALE OPDRACHT	5
PARTICIPATIE: iedereen doet mee in Twenterand!.....	5
EDUCATIE: ontwikkelen talenten & vaardigheden in Twenterand.....	6
3. ECONOMISCHE OPDRACHT.....	8
CREATIEVE ECONOMIE: ontwikkelen technische vaardigheden van jonge mensen.....	8
VRIJETIJDSECONOMIE: recreatie & toerisme.....	9
VRIJETIJDSECONOMIE: podiumkunsten & evenementen	9
4. RUIMTELIJKE OPDRACHT	9
CULTUREEL ERFGOED: behouden, benutten en beleven.....	9
5. FINANCIËLE OPDRACHT: externe fondsen werven.....	11
TOT SLOT	11
BIJLAGE 1 ADVIES CULTUUR PLATFORM TWENTERAND	12
BIJLAGE 2 CULUUROEDRACHT (schematisch)	13

VOORWOORD

Gemeenten die veel aandacht besteden aan kunst en cultuur zijn aantrekkelijker dan gemeenten waar minder te beleven valt. Onderzoek wijst bovendien uit dat cultuur noodzakelijk is voor de vorming van onze identiteit, voor de ontplooiing van mensen en voor de ontwikkeling van creativiteit. Daar kun je dus niet vroeg genoeg mee beginnen: thuis in de opvoeding, op het kinderdagverblijf, op scholen maar ook daarna!

Cultuur verbindt en het biedt mensen plezier en voldoening, en dat op zichzelf bevordert de gezondheid. Zeker in deze corona-tijd erg belangrijk!

Het recente coalitieakkoord “Kernachtig en veranderend Twenterand” is een belangrijk uitgangspunt geweest voor deze nieuwe cultuuropdracht “Cultuur voor iedereen 2021 – 2024”. We hebben daarbij verbinding gezocht met onze gemeentelijke programma’s. Dit heeft geleid tot de volgende opdrachten:

- Sociale opdracht: educatie en participatie
- Economische opdracht: talent en arbeidsmarkt
- Ruimtelijke opdracht: erfgoed bewaren, beleven en benutten.

Wij hebben hierbij gekozen voor een brede opdrachtformulering, dit betekent dat de focus niet alleen ligt op cultureel erfgoed. Wij zijn van mening dat cultuur raakvlakken heeft met al onze gemeentelijke programma’s. Uit onderzoek naar het cultureel erfgoed in onze gemeente hebben wij bovendien geconstateerd dat het raadzaam is om een visie op het cultureel erfgoed te koppelen aan de nieuwe omgevingswet. De Omgevingswet en Erfgoedwet zorgen samen voor de bescherming van ons cultureel erfgoed. Cultureel erfgoed is een verplicht thema in de omgevingsvisie. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie dient ook gemotiveerd te worden of en hoe participatie heeft plaatsgevonden.

Bij de uitwerking van deze cultuuropdracht zoeken wij nadrukkelijk de verbinding, ontmoeting en samenwerking. Alleen door samen de handen in één te slaan kunnen we iets moois maken van cultuur in de gemeente Twenterand.

Roel Koster – wethouder cultuur

INLEIDING

WAAROM CULTUUR IN DE GEMEENTE TWENTERAND?

Cultuur ligt aan de basis van ons bestaan. Mensen beleven plezier en voldoening aan muziek maken, dansen, zingen, toneel spelen, fotograferen, schrijven of ontwerpen. Zij verdiepen zich enthousiast in streek- of familiegeschiedenis. Of doen vrijwilligerswerk in musea of bibliotheken. Cultuur is onmisbaar voor betekenisverlening, zingeving en sociale samenhang. Cultuur geeft mensen de mogelijkheid zich te laten zien en horen, laat zien waar we vandaan komen, wie we zijn en wat ons heeft gemaakt.

Cultuur draagt bij aan gemeente Twenterand waar het aantrekkelijk wonen, werken en recreëren is en de economie krijgt een impuls door cultuuractiviteiten. Maar cultuur is meer. Het is belangrijk bij de ontwikkeling van talenten, de stimulering van fantasie en het vertellen van het verhaal van Twenterand op een unieke en eigen wijze.

Cultuur is er niet alleen voor de happy few, maar voor iedereen. Het moet voor iedereen toegankelijk zijn en we moeten er allemaal aan deel kunnen nemen. Te beginnen bij de jongste generatie. Deelname kan zowel passief als actief. Gelukkig kent cultuur veel fans in de vorm van vrijwilligers. Zonder hen zou de boel niet draaien. En dat geldt ook voor medeoverheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

We sluiten aan bij landelijk, provinciaal en Twents cultuurbeleid, waarbij we uiteraard rekening houden met de “couleur locale” van de gemeente Twenterand. Daarnaast zoeken we verbinding met andere gemeentelijke beleidsterreinen (bijvoorbeeld sociaal en ruimtelijk domein). Dit biedt voldoende aangrijpingspunten om onze richting voor cultuur de komende jaren te kunnen bepalen. Dit hebben wij vertaald in de cultuuroopdracht “Cultuur voor iedereen 2021 – 2024”.

Onze huidige cultuurnota loopt van de periode 2009 tot en met 2012 en is dus niet meer up-to-date. We gaan geen nieuwe cultuurnota schrijven maar gebruiken deze cultuuroopdracht. Wij gaan daarbij met name onze energie steken in verbinding en samenwerking. Alleen door samen de handen in één te slaan kunnen we iets moois maken van cultuur in de gemeente Twenterand.

Wij hebben het Platform Cultuur Twenterand gevraagd ons te adviseren over deze cultuuroopdracht. Conform artikel 2 Reglement kunnen zij het college van burgemeester gevraagd en ongevraagd adviseren met betrekking tot kunst en cultuur (artikel 2 Reglement Cultuur Platform Twenterand). Het advies van het Platform is als bijlage aan deze raadsbrief toegevoegd.

KERNBOODSCHAP

Wij hebben de volgende opdrachten geformuleerd:

1. VERBINDINGSOPDRACHT : netwerkend samenwerken

We gaan voor een cultureel veld waarin netwerk(en) het sleutelwoord is. Samenwerken, lijntjes leggen, weten wat er speelt en slim verbinden om zo met elkaar maatschappelijke doelen te realiseren en meer tastbaar te maken. Niet ieder voor zich, maar samen aan de slag. De opdrachten waar we aan gaan werken zijn:

- Sociale opdracht (educatie en participatie)
- Economische opdracht (talent en arbeidsmarkt)
- Ruimtelijke opgave (erfgoed bewaren, beleven, benutten)

Focus: netwerkend samenwerken

Wij willen invulling geven aan verbinding, ontmoeting en samenwerking, waarbij de zichtbaarheid van cultuur in onze gemeente wordt vergroot.

Wij willen graag dat culturele organisaties meer gaan samenwerken zodat zij elkaar (beter) leren kennen en verbindingen kunnen leggen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een gezamenlijke (digitale) programmering van culturele activiteiten in de gemeente Twenterand.

Voorbeelden:

De raad heeft in een motie aangegeven dat de beide theaters in onze gemeente (Stichting Theater Twenterand en Stichting Turftheater) moeten samenwerken in hun programmering. Wij hebben hierover gesprekken gevoerd met de beide theaters. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een gezamenlijke subsidieaanvraag voor het jaar 2020 waarbij de programmering op elkaar is afgestemd.

De gezamenlijke muziekverenigingen hebben zich verenigd in het Muziekplatform Twenterand en spelen nu een belangrijke rol bij het uitvoeren van onze sociale opdracht (educatie en participatie).

Wij hebben de eerste gesprekken gevoerd met de erfgoedinstellingen en willen graag samen komen tot meer samenwerking en verbinding.

Wij zijn van mening dat het Cultuurplatform Twenterand hierin een centrale rol kan spelen. Zij kan daarbij ondersteuning krijgen van een combinatiefunctionaris.

2. SOCIALE OPDRACHT

PARTICIPATIE: iedereen doet mee in Twenterand!

Culturele verenigingen en organisaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het sociaal domein (preventie voorliggend veld). Zij zorgen voor verbinding, ontmoeting en educatie en dragen zo bij aan het welzijn van onze inwoners.

De gemeente heeft de vier muziekverenigingen in Twenterand uitgedaagd om hun maatschappelijke rol te verbreden en muziek te verbinden met maatschappelijke vraagstukken. Het uitgangspunt is om alle inwoners van Twenterand actief te laten deelnemen aan activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. Wij zien de muziekverenigingen hierbij als ambassadeurs voor onze nieuwe manier van samenwerken tussen het sociaal en cultureel domein.

Een voorbeeld hiervan is het Ontmoetingscentrum Juliana in Den Ham voor mensen met geheugenproblematiek. Muziek wordt hier ingezet voor ontmoeting en ontspanning. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht om mensen met een beperking binnen de Vriezenveense Harmonie de mogelijkheid te geven met dezelfde liefde en passie de hobby uit te voeren zoals ieder ander.

Focus:

- **Verbreden maatschappelijke rol culturele verenigingen en organisaties**

Het vraagt moed en lef om buiten de bestaande kaders van de eigen vereniging te denken over een vernieuwend aanbod voor bijzondere doelgroepen en samen te werken met andere verenigingen, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en het bedrijfsleven.

Wij willen graag dat culturele verenigingen zich op deze manier verder door ontwikkelen tot vitale verenigingen die een bijdrage leveren aan brede maatschappelijke thema's binnen de gemeente. Verenigingen die de deze uitdaging aangaan kunnen rekenen op begeleiding en ondersteuning van de gemeente.

De volgende uitdaging die wij willen aangaan is het verbreden van de maatschappelijke rol van de erfgoedinstellingen in de gemeente Twenterand. Wij zien kansen om het cultureel erfgoed verder te verbinden met de maatschappelijke vraag van de gemeente.

- **Week van de Amateurkunst – Toon je Kunst Twenterand 2020**

Toon je Kunst Twenterand 2020 stimuleert, ondersteunt en verbindt cultuurmakers en cultuurbelevers in Twenterand. We brengen beoefenaars van verschillende kunstvormen met elkaar in contact en bevorderen onderlinge samenwerking. Daarnaast ondersteunen we initiatiefnemers van culturele projecten en evenementen financieel om zo zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Twenterand kennis te laten maken met amateurkunst. De Toon je Kunst week (WAK week) heeft in oktober 2020 gedeeltelijk plaatsgevonden met inachtneming van de coronamaatregelen.

Wij willen de cultuurprijs koppelen aan de Week van de Amateurkunst.

EDUCATIE: ontwikkelen talenten & vaardigheden in Twenterand

De gemeente Twenterand staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen: praktisch en theoretisch geschoold, jong en oud, ongeacht de achtergrond van de inwoner. Taal, rekenen en digitale en creatieve vaardigheden zijn hiervoor onmisbaar. Een tekort aan deze vaardigheden vormt een barrière om zelfstandig mee te doen in onze maatschappij, online en offline.

Cultuuronderwijs is onmisbaar voor de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. Lessen in literatuur, theater, media of erfgoed zijn niet alleen leuk.

Deze lessen zijn ook nodig voor de brede vorming van kinderen. Door cultuureducatie ontwikkelen kinderen hun talenten en maken zij kennis met schoonheid. Ook leren zij de waarde van cultuur te begrijpen.

Lees- en taalvaardigheid: Alles begint met taal. Zonder lees- en taalvaardigheid is het niet mogelijk om een kwalitatief hoogwaardige kennissamenleving te zijn. Het is van groot belang dat kinderen al vroeg leren dat lezen leuk en zinvol is, zodat er geen taalachterstand ontstaat.

Wij willen voorkomen dat laaggeletterdheid ontstaat, dat begint namelijk vaak met een taalachterstand op jonge leeftijd en raakt aan levensdomeinen zoals geld, gezondheid en werk. Laaggeletterden zijn vaker (langdurig) arm, hebben vaker schulden, gezondheidsproblemen en hun arbeidsmarktpositie is minder gunstig in vergelijking met niet-laaggeletterden.

Streektaal: De rijksoverheid heeft samen met een aantal provincies (waaronder Overijssel) een convenant getekend waarin ze afspreken om samen te werken aan het behoud van de Nedersaksische taal. Het Nedersaksisch kent 7 hoofdvarianten, waaronder het Twents, Sallands en Gronings, en heeft in Nederland naar schatting anderhalf miljoen sprekers.

Het Nedersaksisch wordt gesproken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Noordoost Veluwe, de Achterhoek en in de gemeenten Oost- en Weststellingwerf (provincie Friesland). Overheden zullen voortaan hun inzet op de streektaal meer op elkaar afstemmen om zo van elkaars goede voorbeelden te leren.

Focus:

- **Nieuwe afspraken cultuureducatie: provincie-gemeente-basisscholen 2021 - 2024**

De huidige beleidsperiode voor cultuureducatie loopt af. We gaan nieuwe afspraken maken met de basisscholen en de provincie Overijssel voor de periode 2021 – 2024. Daarnaast hebben wij het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs 2019 – 2026 ondertekend. Het doel van dit kader is dat de leeromgeving van alle Overijsselse kinderen in het basis en speciaal onderwijs verder wordt verrijkt.

- **Doorgaande lijn erfgoededucatie basisscholen**

We willen inzetten op een doorgaande lijn erfgoededucatie in de gemeente Twenterand waarbij gemeente, scholen en erfgoedinstellingen en eventuele andere partijen samenwerken. Op deze manier willen wij meer draagvlak creëren voor het behouden en beschermen van ons cultureel erfgoed. Dit past ook bij ons uitgangspunt dat wij de maatschappelijke rol van de erfgoedinstellingen in Twenterand willen verbreden. Wij hebben hiervoor een subsidie aangevraagd bij de provincie Overijssel en deze is gehonoreerd. Er is een procesbegeleider aan de slag gegaan die gesprekken voert met samenwerkingspartners

- **Afspraken muziekonderwijs 2020 en 2021**

In samenwerking met de plaatselijke muziekverenigingen heeft de gemeente afspraken gemaakt over het muziekonderwijs voor de periode 2020 en 2021. Het betreft de HaFaBra-opleiding voor jeugd-leerlingen (inwoners tot 18 jaar). Samen met de muziekverenigingen geven wij uitvoering aan deze afspraken. Wij zullen daarna deze afspraken evalueren en bekijken hoe wij weer verder gaan met elkaar in de toekomst.

- **Actieplan laaggeletterdheid 2018 - 2021: verbeteren basisvaardigheden lezen en schrijven**

In het coalitieakkoord 2018 – 2022 is het bestrijden van laaggeletterdheid en het bevorderen van de leesvaardigheid (inclusief de rol van de bibliotheek hierin) een belangrijk aandachtspunt.

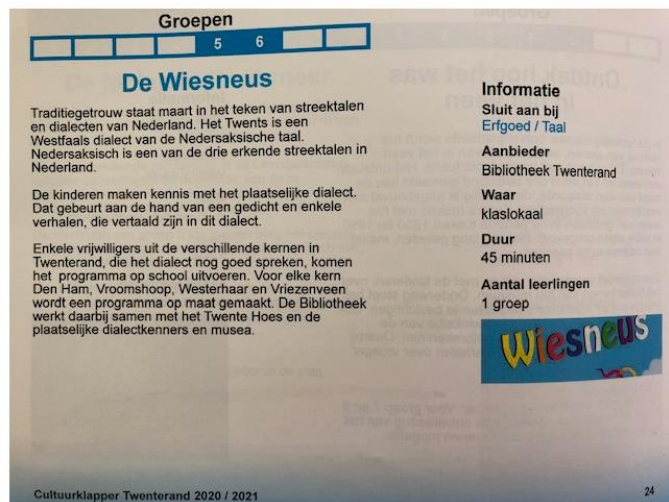
Onlangs heeft een tussenevaluatie van het actieplan laaggeletterdheid 2018 – 2021 plaats gevonden. Er is afgesproken om te bekijken of er extra ingezet kan worden op laaggeletterdheid. Het is mogelijk gebleken om het aantal uren van de functie taalpuntcoördinator voor het jaar 2020 uit te breiden. De bekostiging hiervan vindt plaats uit o.a. de Brede Impuls Combinatiefuncties.

Boeken Moeite Bibliotheek
Lezen Durven
Onderwijs
& Schrijven
Soms Goed
Aanpak Doen
Laaggeletterdheid
Bijvoeding Meedoen Probleem Waarvoor

- **Streektaal**

We hebben de mogelijkheden onderzocht om de plaatsnaamborden in onze gemeente te vertalen in het Nedersaksisch dialect. We hebben een vertaling ontvangen van het Twentehoes. We hebben deze ook voorgelegd aan de erfgoedinstellingen en de plaatselijke belangen en dorpsraden. Er blijkt geen eenduidige vertaling van de plaatsnamen te zijn. Bovendien is er voor een aantal kernen geen Nedersaksische vertaling.

Er is daarom afgesproken om op een andere manier aandacht te besteden aan streektaal. Hierbij kan gedacht worden aan het onderwijs. In de cultuurklapper 2020 – 2021 is een programma voor streektaal opgenomen (Wiesneus).

3. ECONOMISCHE OPDRACHT

CREATIEVE ECONOMIE: ontwikkelen technische vaardigheden van jonge mensen

Binnen de regio Twente staat de transitie van textiel- naar hightechregio hoog op de agenda. Deze technologische ontwikkelingen vragen om vernieuwing, juist in Twente waar de beroepsbevolking relatief laag is opgeleid en de Twentse steden te maken hebben met een relatief hoge werkloosheid. Het is daarom nodig dat geïnvesteerd wordt in de technische vaardigheden van de inwoners.

Wij leggen hierbij ook een relatie met de Economische Visie. Het gaat hierbij dan om de vraag hoe wij onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar kunnen laten aansluiten (arbeidsmarkt en talent).

Focus: techniek en basisonderwijs (maakplaatsen)

Maakplaatsen bieden een programma waarmee kinderen, jongeren en ook volwassenen zich kunnen ontwikkelen tot 'verkennde, ontdekkende en creatieve burgers'.

De Maakplaatsen zijn een initiatief van Universiteit Twente, ROC van Twente en Tetem (cultuur organisatie in de gemeente Enschede) en wordt bekostigd door de rijksoverheid. De maakplaatsen zijn gericht op het in een heel vroeg stadium dicht bij elkaar brengen van techniek en kinderen. Op deze manier willen de Twentse gemeenten kinderen voorbereiden op de veranderende (technologische) arbeidsmarkt. Het programma vindt plaats in de Twenterandse bibliotheken.

Focus: techniek en voortgezet onderwijs

Wij willen ook investeren in de technische vaardigheden van jongeren in het voortgezet onderwijs. We onderzoeken of het mogelijk is om een combinatiefunctionaris te koppelen aan het voortgezet onderwijs.

Focus: creatieve broedplaatsen

Een creatieve broedplaats is een verzamelplaats voor kunstenaars en ondernemers in de creatieve industrie waar ruimte bestaat om te experimenteren. Het doel van een creatieve broedplaats is het stimuleren van een klimaat waarin creativiteit en innovatie voorop staan, zodat jonge creatieve en technologische talenten worden verleid zich in de regio Twente te vestigen.

De gemeente Enschede heeft de Tijdelijke subsidieverordening creatieve broedplaatsen regio Twente vastgesteld namens de veertien Twentse gemeenten. Vanuit de gemeente Twenterand is ook een aanvraag ingediend. Deze aanvraag is niet gehonoreerd. We onderzoeken nog verdere mogelijkheden.

VRIJETIJDSECONOMIE: recreatie & toerisme

De gemeente Twenterand kent veel diversiteit op het gebied van natuur, landschap en cultuur. Een sterk punt van de gemeente is dat zij onderdeel uitmaakt van een sterke toeristische regio, zowel in Twente als richting Salland.

Twenterand is een open gebied dat een belangrijke schakelfunctie kan vervullen. Het kerngebied op toeristisch vlak ligt in het gebied van de Zandstuve, Den Ham en Vroomshoop. De ontwikkeling daarvan biedt veel toeristische kansen, zeker als er verbindingen worden gelegd met de omliggende gemeenten. Voor het overige deel van de gemeente Twenterand is de authenticiteit en het platteland een sterk punt, maar zijn er geen sterke toeristische trekpleisters aanwezig. De Engbertsdijksvenen en omgeving heeft wel potentie om mensen te trekken.

Een zwak punt is het gebrek aan eenduidigheid in het profiel, met andere woorden: waar staat Twenterand voor en hoe profileren we dat? Hoe worden we herkenbaar? Ook de samenhang en samenwerking is nog voor verbetering vatbaar.

Wij leggen hierbij een relatie met de Nota Vrijetijdseconomie.

Focus: bevorderen recreatie en toerisme rondom cultureel erfgoed

Wij zien hier kansen voor de erfgoedinstellingen om recreatie en toerisme te bevorderen rondom het cultureel erfgoed en bij te dragen aan de promotie van de gemeente Twenterand. De erfgoedinstellingen kunnen hierbij o.a. samenwerking zoeken met Stichting Gastvrij Twenterand.

VRIJETIJDSECONOMIE: podiumkunsten & evenementen

Podia en evenementen brengen van oudsher groepen mensen samen. Om zich te vermaken, zich te uiten, verhalen te horen en door te geven en te reflecteren op het dagelijks leven. Van dans tot muziek, van toneel tot cabaret, op de podia en tijdens evenementen

Focus: kleinschalige culturele evenementen (projectsubsidies cultuur 2019 – 2020)

Stichtingen en verenigingen die projectmatige activiteiten op het gebied van kunst en cultuur organiseren in de gemeente Twenterand, kunnen voor hun activiteit een projectsubsidie cultuur aanvragen. Op deze manier stimuleren wij nieuwe initiatieven en geven we bestaande initiatieven de kans zich verder te ontwikkelen. Wij zullen de projectsubsidies evalueren en bekijken hoe wij hier mee verder gaan in de toekomst. Tevens willen wij hierbij de rol van het cultuurplatform opnieuw bekijken.

4. RUIMTELIJKE OPDRACHT

CULTUREEL ERFGOED: behouden, benutten en beleven

Cultuur vertelt het verhaal van de gemeente Twenterand. De geschiedenis blijft zichtbaar door gebouwen met cultuurhistorische kenmerken te behouden. De gemeente Twenterand is eigenaar van enkele cultuurhistorische gebouwen, waarbij sommige gebouwen een monumentale status hebben. De volgende gebouwen zijn in eigendom van de gemeente:

- Middendorpshuis, Den Ham (rijksmonument);
- Kerktoren, Den Ham (rijksmonument);
- Peddemorsboerderij Vriezenveen (rijksmonument);
- Museum Oud-Vriezenveen (gemeentelijk monument);
- Kerktoren Vriezenveen (gemeentelijk monument).

Naast bovengenoemde gebouwen wordt ook de Leemans-molen onderhouden door de gemeente Twenterand. De Leemans-molen is geen eigendom van de gemeente Twenterand. Hiervoor wordt, net als bij de kerktoren in Den Ham, gebruik gemaakt van de SIM-subsidie. Dit is een instandhoudingssubsidie van de overheid voor rijksmonumenten.

Daarnaast zijn er ook nog gebouwen waarvan de gemeente geen eigenaar is, maar die wel belangrijke cultuurhistorische kenmerken hebben, als voorbeeld noemen we de joodse synagoge in Vriezenveen.

De afgelopen periode is gesproken met erfgoedinstellingen waarbij een gezamenlijk ontmoetingsmoment is geweest. De inbreng van deze erfgoedinstellingen hebben wij gebruikt om deze cultuuropdracht verder vorm te geven.

Focus: cultureel erfgoed behouden

Wij mogen trots zijn op het verhaal van Twenterand en al het prachtige erfgoed dat daar bij hoort. Met zijn allen moeten we er voor waken dat we dit erfgoed behouden. Belangrijk daarvoor is een goede relatie tussen de gemeente en het veld. In onze gemeente draaien de erfgoedinstellingen op de enthousiaste inzet van vrijwilligers. Deze groep is ontzettend belangrijk voor het behoud van het erfgoed, maar het werken met vrijwilligers heeft ook beperkingen. Door samenwerken staan de instellingen sterker voor bijvoorbeeld het aanvragen van subsidies en het opzetten van projecten. Het behouden van ons erfgoed doen we samen en het is daarom van groot belang dat we het samen verder ontwikkelen.

Nieuwe omgevingswet

Bij de Omgevingswet staan twee maatschappelijke doelen centraal staan:

- Een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden.
- De fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

De omgang met cultureel erfgoed wordt deels opgenomen in de Omgevingswet. De Omgevingswet en Erfgoedwet zorgen samen voor de bescherming van ons cultureel erfgoed. De vuistregel voor de verdeling tussen de Erfgoedwet en de Omgevingswet is:

- Roerend cultureel erfgoed en de aanwijzing van rijksmonumenten staat in de Erfgoedwet.
- De aanwijzing van ruimtelijk cultureel erfgoed (stad- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen) en omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving komt in de Omgevingswet.

Cultureel erfgoed is een verplicht thema in de omgevingsvisie. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie dient ook gemotiveerd te worden of en hoe participatie heeft plaatsgevonden.

Een belangrijke kennispartner is Het Oversticht. Dit is een onafhankelijke adviesorganisatie op het vlak van ruimtelijke kwaliteit. Op dit moment verzorgen zij ook onze monumentencommissie. Nieuwe plannen met betrekking tot monumentenstatus worden door hen beoordeeld. In de toekomst zou deze taak breder getrokken kunnen worden. Onder de Omgevingswet is het namelijk verplicht een erfgoedcommissie in te stellen.

Focus: cultureel erfgoed benutten

We beschermen ons erfgoed niet alleen door het te behouden. Door het erfgoed ook te benutten wordt het in waarde versterkt. Daarom is het advies om cultureel erfgoed zoveel mogelijk te verbinden aan andere beleidsterreinen.

Wij willen de erfgoedbeheerders adviseren/begeleiden in het zoeken naar mogelijkheden voor verduurzaming. Voor de verbinding tussen cultureel erfgoed en recreatie en toerisme zou Gastvrij Twenterand een rol kunnen spelen. Cultureel erfgoed heeft cultuurhistorische waarde op zich, maar wanneer het benut en beleefd kan worden, versterkt de waarde in zijn geheel. Wij leggen hierbij ook een relatie met het beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand.

Focus: cultureel erfgoed beleven

Ons erfgoed vertelt bijzondere verhalen. Om deze verhalen echt te kunnen beleven moeten ze zichtbaar en toegankelijk zijn. Lokale erfgoededucatie geeft ons de erfgoedambassadeurs van de toekomst en zorgt tegelijkertijd voor de verbinding tussen generaties. De veelal gepensioneerde vrijwilligers van de erfgoedinstanties hebben de uitdagende taak om hun verhalen aan te laten sluiten op de belevingswereld van de kinderen. Verder ligt er een kans bij de digitalisering. Ons doel is om ons erfgoed te beschermen voor de toekomst, daarom wordt er geadviseerd mooie initiatieven die hier aan bijdragen te ondersteunen. Natuurlijk is de gemeente hierbij altijd afhankelijk van het veld.

De onderdelen “erfgoed benutten en beleven” hebben wij reeds uitgewerkt in de sociale en economische opdracht. Het onderdeel “erfgoed bewaren” zien wij als onderdeel van de verdere uitvoering van de Omgevingswet. Wij leveren hieraan een bijdrage door ons in te zetten om een platform erfgoedinstanties op te richten. Dit platform is een belangrijk netwerk voor een verdere doorontwikkeling van het cultureel erfgoed in de Omgevingsvisie.

5. FINANCIËLE OPDRACHT: externe fondsen werven

De opdrachten die genoemd zijn moeten haalbaar en betaalbaar zijn. Onze middelen (tijd, geld) zijn beperkt. Daarom hebben we focus aangebracht in de opdrachten. De ene opdracht is overigens niet belangrijker dan de andere. Elke opdracht vraagt zijn eigen aandacht en focus.

Focus: externe fondsen werven

Daarnaast is het geen vanzelfsprekendheid meer dat de gemeente alleen de bekostiging van deze opdrachten op zich neemt. Wij willen ons meer richten op het verwerven van externe fondsen. Een combinatiefunctionaris kan verenigingen ondersteunen bij het zoeken naar externe financieringsmogelijkheden (bijvoorbeeld fondsen werven).

TOT SLOT

Wij willen flexibel blijven in deze cultuuropdracht. De maatschappelijke ontwikkelingen gaan erg snel en daarom is flexibiliteit noodzakelijk. Dit betekent dat wij wellicht in de praktijk soms de focus anders moeten gaan leggen.

VERVOLG

Wij gaan deze cultuuropdracht samen met onze maatschappelijke partners verder uitvoeren.

BIJLAGEN

Advies cultuur platform Twenterand en schematische weergave cultuuropdracht 2021 - 2024

BIJLAGE 1 ADVIES CULTUUR PLATFORM TWENTERAND

CULTUUR PLATFORM TWENTERAND

Verslag

16 juni 2020

I. Opening

De voorzitter opent de vergadering. Deze vergadering staat geheel in het teken van de Raadsbrief Cultuur. Daarbij wordt gekeken naar de inhoud en de rol die het CPT kan nemen ten aanzien van het beoogde cultuurbeleid.

Het verslag van deze vergadering wordt gedeeld met de beleidsmedewerker cultuur, die de bevindingen als bijlage opneemt in de raadsbrief.

II. Inhoud

Samenwerken

Het CPT onderschrijft het belang van samenwerken. Samenwerken is geen doel op zich, maar een hulpmiddel om betere resultaten te krijgen. Op diverse vlakken wordt in Twenterand door organisaties voor kunst en cultuur al samengewerkt.

Dit is afhankelijk van het doel dat men met de samenwerking beoogt. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking tussen Peddemorsboerderij en Historisch Museum Vriezenveen op het gebied van streektaal.

Het CPT kan partijen bij elkaar brengen.

Sociale opdracht

Hoewel preventie tussen haakjes wordt genoemd, adviseert het CPT om het begrip preventie prominenter naar voren te laten komen. Het staat op het netvlies van raadsleden als er urgentie is.

Het CPT adviseert aandacht te besteden aan de kansen die de Stichting Leergeld Twenterand biedt aan de jongste inwoners.

Educatie

Veel aandacht gaat uit naar leerlingen PO. Het CPT mist het VO zoals Het Noordik en ROC. Het CPT adviseert om ook de kansen te benoemen die er zijn om samen te werken met het voortgezet onderwijs. Bijvoorbeeld maatschappelijke stages, snuffelstages, maar ook hulp bij ontwerp- technische vraagstukken. Hier is een link te leggen met zowel de sociale opdracht als de economische opdracht.

Een kans voor cultuur in relatie met educatie en sociaal domein is het onderwijsachterstandenbeleid. Het CPT adviseert om dit te benoemen in de raadsbrief.

Ruimtelijke opdracht

Naast het behouden van erfgoed moet het ook worden gekoesterd: dus behouden en koesteren. Iets wat verder strekt dan behouden en koesteren is reconstrueren.

Doormiddel van kunst en cultuur kan erfgoed dat verdwenen is weer in beeld worden gebracht. Een voorbeeld is de reconstructie van de sluis in de Schipsloot.

Het CPT mist aandacht voor beeldende kunst in de openbare ruimte.

III. Rol CPT

De rol van het CPT is ondersteunend en beschouwend. Het CPT neemt geen werkzaamheden en verantwoordelijkheden over van de functionarissen die belast zijn met de uitvoering van de raadsbrief.

Samenwerken

Het CPT kan als bruggenbouwer partijen bij elkaar brengen en in een dergelijke setting onderwerpen ter sprake brengen. Met betrekking tot samenwerken ziet het CPT veel kansen in een soort van cultuurcoalitie die Twenterandbreed is. Het doel van een dergelijk samenwerkingsverband is het delen van kennis en vaardigheden, het samen opstellen van een uitvoeringsagenda waarbij thematisch inhoud wordt gegeven aan onderdelen van de raadsbrief, en het samen werven van derde geldstromen. De ontmoeting kan plaatsvinden doormiddel van Cultuurcafés naar voorbeeld van Toon je Kunst Twenterand.

Het is te overwegen om een gedeelte van de projectsubsidie cultuur te koppelen aan projecten die voortkomen uit de cultuurcoalitie.

BIJLAGE 2 CULTUROPDRACHT (schematisch)

